

1. ULUSLARARASI TÜRK-ERMENİ İLİŞKİLERİ VE BÜYÜK GÜÇLER SEMPOZYUMU

AVİM

Erzurum Atatürk Üniversitesi tarafından 2-4 Mayıs tarihleri arasında düzenlenen 1. Uluslararası Türk-Ermeni İlişkileri ve Büyük Güçler Sempozyumu Atatürk Üniversitesi Kültür Merkezinde başladı. Sempozyumun açılış oturumunda Atatürk Üniversitesi Türk-Ermeni İlişkileri Araştırma Merkezi Müdürü Doç. Dr. Erol Kürkçüoğlu, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürü Doç. Dr. Uğur Ünal, Atatürk Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Hikmet Koçak, Dışişleri Bakanlığı Araştırma ve Güvenlik İşleri Dairesi Başkanı Büyükelçi Reha Keskintepe, Erzurum Büyükşehir Belediye Başkanı Av. Ahmet Küçükler ve Erzurum Valisi Sebahattin Öztürk birer konuşma yaptılar. Bilkent Üniversitesi Öğretim Üyesi ve Paris Dauphine Üniversitesi Davetli Öğretim Görevlisi Prof. Dr. Orhan Güvenen ise açılış konuşması yaptılar. Prof. Dr. İbrahim Ethem Atnurun moderatör olduğu ilk oturumda Prof. Dr. Ümit Özdağ Türkiyenin Ermeni Psikolojik Harekâtına Karşı Alması Gereken Önlemler başlıklı bir bildiri sundu. Sunumunda Prof. Özdağ 2015 öncesinde Türkiyenin bir enformasyon savaşı yürütmesi gerektiğini ifade etmiş, bu çerçevede özellikle başkanlığını Emekli Büyükelçi Sayın Ömer Engin Lütemin yaptığı Avrasya İncelemeleri Merkezi gibi kurumların desteklenmesi gerektiğini vurgulamıştır. Özdağ 2015in yarattığı psikolojik baskının kaldırılması ve bundan sonraki süreçte 3 aşamalı bir strateji izlenmesi gerektiğini söylemiştir. Buna göre Türkiye özellikle arşivlerinde çalışmak üzere yabancı akademisyenlere burs vererek davet etmeli, devletleri hukuku alanında uzmanların yetiştirilmesi için destek programlarının hazırlanması, Türkiye Ermenilerinin süreçte daha aktif rol almalarının teşvik edilmesi gibi öneriler sıralamıştır. İkinci konuşmacı Prof. Dr. İlyas Doğan AİHM Kararları Işığında Ermenilerin Mülkiyet İddialarına İlişkin bir Değerlendirme başlıklı sunum yaptı. Prof. Doğan özel mülkiyetin korunması hususunda özellikle Almanların AİHMde Polonya gibi ülkeler aleyhinde açtığı davalarda varılan kararların detaylı incelemesini sunmuştur. Türk Tarih Kurumu Ermeni Masası Başkanı Prof. Dr. Kemal Çiçek Taşnak Ermenilerinin Karar Anı: VIII. Erzurum Taşnak Kongresi başlıklı sunumunda Taşnaklar tarafından düzenlenen kongreye İttihad ve Terakki Partisi temsilcilerinin katılıp katılmadığı konusunda yapılan araştırmaları inceledikten sonra, bu amaçla yapılan iki kongre bulunduğunu ve Ermeni kaynaklarının ayrıntılı betimlemelerine göre İttihadçıların bu kongrede bulduklarını ve Taşnaklar ile bazı müzakereler yürüttüklerini ancak bu müzakerelerden herhangi bir sonuç alınamadığı sonucuna vardığını ifade etmiştir. Prof. Dr. Yusuf Sarıay Tehcir Sebebiyle Yapılan Yargılamaların Değerlendirilmesi başlıklı bildirisinde Tehcir yargılamalarının 1919 [ ] yıllarında işgal altındaki İstanbulda yapılan yargılamalardan ayrılması gerektiğini vurguladıktan sonra,

Tehcir yargılamalarının Divan-ı Harplerde gerçekleştiğini ve bu yargılamalarda Tehcir sırasındaki uygulamaları sebebiyle 697 devlet görevlisinin ve 975 sivilin yargıldığını ve birçoğunun, idam da olmak üzere çeşitli cezalara çarptırıldığını ifade etmiştir. Bu oturumda son konuşmacı olarak Avrasya İncelemeleri Merkezi Başkanı Emekli Büyükelçi Sayın Ömer Engin Lütem Türkiye-Ermenistan İlişkilerinde Son Gelişmeler başlıklı bildirisinde Türk ve Ermeni tarafların birbirlerine yönelik taleplerini ayrıntıları ile açıkladıktan sonra Türk-Ermeni Protokolleri sürecinin gelişimini değerlendirmiştir. Bu değerlendirmesinde Lütem Karabağ meselesi ile ilgili verilecek herhangi bir tavizin Azerbaycan ile Ermenistan arasındaki Karabağ sorununun çözümüne olumsuz etki edebileceğini vurgulamıştır. Bugünkü haliyle Protokollerin Türkiye tarafından faydalanılabilir olmadığını ancak reddedilmesinin de Türk-Ermeni ilişkileri ve Türkiye'nin uluslararası prestiji açısından olumlu sonuçlar doğurmayacağını ifade etmiştir. Lütem ayrıca 2015 öncesinde Diaspora Ermenilerinin giriştiği faaliyetlerin de giderek arttığını ve hâlihazırda uluslararası bir konferans, ABD'nin başkenti Washington DC'de bir Soykırım Müzesi kurulması ve Musa Dağında 40 Gün hikâyesinin Hollywood yapımcılarınca film olarak çekilmesi gibi faaliyetlerin sürdüğünü belirtmiştir. Prof. Dr. Hikmet Öksüzün başkanlığını yaptığı ikinci oturumda beş sunum yapıldı. Bunlardan ilki Prof. Dr. Yavuz Aslanın Milli Mücadele Yıllarında Türk-Sovyet İlişkileri Kapsamında Ermeni Sorunu başlıklı bildirisi olmuştur. Prof. Dr. Nurşen Mazıcı Ermeni Soykırım İddialarının Ulaştığı Son Aşamada Türkiye Ne Yapmalı başlıklı bir bildiri sunmuşlardır. Üçüncü sunum Prof. Dr. Cihat Göktepenin Türk-Ermeni İlişkilerinde Mağduriyet Psikolojisi ve Türk Dış Politikasına Etkileri başlıklı bildirisi. Prof. Dr. Musa Qasımlı Çar Rusyasının Sıcak Denizlere İnme Çabaları ve Ermeniler başlıklı bir bildiri ile görüşlerini sunmuşlardır. Son olarak Uludağ Üniversitesi Öğretim Üyesi Barış Özdal Avrupa Birliği İlerleme Raporları Bağlamında Türkiye-Ermenistan İlişkilerinin Analizi başlıklı bir bildiri sunmuşlardır. Günün üçüncü oturumuna Prof. Dr. Yavuz Aslan başkanlık etmiştir. Oturumda ilk olarak Prof. Dr. Ömer Turan Amerikan Elçisi A.W. Terrellin Gözüyle 1890'lı yıllarda Anadolu'da Ermeni İsyanları başlıklı bildiri sunmuşlardır. Prof. Turan sunumunda Büyükelçi Terrellin Anadolu'daki Türk halk lehine ve Ermeniler aleyhinde yazdığı raporları detaylı bir şekilde incelemiştir. İkinci olarak Prof. Dr. Cevat Başaran Doğu Anadolu'da Toplu Mezar Kazılarına Bir Bakış başlıklı bir bildiri sunmuştur. Prof. Başaranın sunumu dikkat çekici görsel bir belge niteliği taşımaktadır. 30 yıldan uzun bir süredir bölgede gerçekleştirilen kazılarda ortaya çıkarılan ve Ermeniler tarafından Müslüman halka yönelik olarak gerçekleştirilen mezalim hem görsel hem de belgeleri ile sunulmuştur. Florida State Üniversitesi Doktora Adayı Christopher Gunn Eyes-Wide Shut: Support For Armenian Terrorism in the Armenian-American Press, 1973-1988 başlıklı bildirisinde Ermeni terör saldırılarının özellikle Fransadaki Orly saldırısının ardından kesilmesinin ardında yatan sebepleri incelemiştir. Son olarak Doç. Dr. Qafar Çakmaklı Ermenilerin Türksüz Ermenistan Siyasetinin Sonuçları: Katliamlar, Sürgünler ve Göçler başlıklı bildirisinde Ermenistan topraklarında Ermeniler tarafından Türk nüfusa yönelik gerçekleştirilen katliam, sürgün ve zorunlu göçlerin ardında yatan faşizan ideolojiye vurgu yapmıştır. Günün dördüncü oturumuna Prof. Dr. Haluk Selvi başkanlık yaptı. Prof. Dr. İbrahim Ethem Atnur Avusturya-Macaristan Diplomatik Yazışmalarında Erzurum ve Çevresinde Ermeni Katliamları (1918) başlıklı bir sunum gerçekleştirdi. Doç. Dr. Salim Gökçen Mütareke Dönemi ve Sonrasında Rum-Ermeni İttifakı başlıklı bir bildiri, Türk Tarih Kurumundan Yrd. Doç. Dr. Bestami Bilgiç ise Yunanistan'da Ermeniler başlıklı bir bildiri

sundular. Son olarak Arş. Gör. Firdes Temizgüney Taşnak Komitacılarından Karakin Pastırmacıyan başlıklı bildirisi ile bir sunum yaptı. Sempozyum 3 Mayıs tarihinde 8 oturum ile devam edecektir.

Yazar Hakkında :

Atıfta bulunmak için: AVİM, . 2026. "1. ULUSLARARASI TÜRK-ERMENİ İLİŞKİLERİ VE BÜYÜK GÜÇLER SEMPOZYUMU." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2012 / 20. Mayıs 02. Erişim Haziran 19, 2026. <https://www.avim.org.tr/tr/Yorum/1-ULUSLARARASI-TURK-ERMENI-ILISKILERI-VE-BUYUK-GUCLER-SEMPOZYUMU-1>

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE

Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax:** +90 (312) 438 50 26

 @avimorgtr

 <https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi>

E-Posta: info@avim.org.tr

<http://avim.org.tr>

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır